

Jacek DWORZECKI*

**POSTUP PRÍSLUŠNÍKOV POĽSKEJ POLÍCIE
NA MIESTE UDALOSTI (TRESTNÉHO ČINU)**

ABSTRAKT

Článok opisuje úvodné činnosti, ktoré vykonávajú príslušníci poľskej polície na mieste udalosti (trestného činu). Uvedené sútu definície a rozsah činností na zabezpečenie miesta udalosti, úlohy policajtov preventívnej služby a službukonajúceho policajného útvaru, na ktorého terénne sa vyskytol trestný čin. Okrem toho je vysvetlená spolupráca polície s prokurátorom a ďalšími subjektmi v oblasti zabezpečenia miesta udalosti (trestného činu). Text článku bol doplnený informačným prehľadom o poľskej polícii a stave trestnej činnosti v Poľsku. V článku je podané vyhodnotenie prieskumu.

Kľúčové slová: polícia, bezpečnosť, trestná činnosť, miesto trestného činu, spolupráca polície s prokurátorom

THE TASKS OF POLISH OFFICERS AT THE CRIME SCENE

ABSTRACT

The article presents the preliminary steps to do by polish police officers on the crime scene. Presents the definition and scope of activities for secure the crime scene, the role of the police services of prevention, and the duty officer of the police unit, where the offense occurred. In addition, discusses the police cooperation with the Prosecutor and other actors in the field of the secure on the crime scene. The text of the article was supplemented with the information about the Polish police and crime in Poland.

Key words: Police, security, criminality, crime scene, police cooperation with the prosecutor

* dr hab. Jacek DWORZECKI - Wyższa Szkoła Finansów i Prawa w Bielsku-Białej (Polska). Członek Europejskiego Stowarzyszenia Nauk o Bezpieczeństwie *EUROPEAN ASSOCIATION for SECURITY*. e-mail: jacekdworzecki@o2.pl

ЗАДАЧИ ПОЛЬСКИХ ОФИЦЕРОВ ПОЛИЦИИ НА МЕСТЕ ПРЕСТУПЛЕНИЯ РЕЗЮМЕ

Эта статья представляет собой задачу польских офицеров полиции на месте преступления. Представлено понятие преступления, профилактики преступлений и сотрудничества полиции и прокуратуры. Представлено полицию в Польше и уровень преступности. В тексте также содержатся сведения о научном исследовании.

Ключевые слова: Полиция, безопасность, преступность, место совершения преступления

Úvod

Polícia v Poľsku bola zriadená zákonom z dňa 6. apríla 1990 ako uniformovaný a ozbrojený útvar, ktorý slúži spoločnosti a jeho určením je udržiavať bezpečnosť a verejný poriadok. Základné úlohy tohto útvaru sú: chrániť životy, zdravie a majetok ľudí pred neoprávnenými útokmi, iniciovať a organizovať opatrenia zamerané na predchádzanie trestnej činnosti, priestupkom a kriminálnym javom, odhaľovať trestné činy a priestupky a stíhať ich páchatel'ov, zhromažďovať, spracovávať a poskytovať kriminalistické poznatky ako aj kontrolovať dodržiavanie poriadkových a správnych predpisov týkajúcich sa verejných činností.

Tento útvar je poverený najvyššími kompetenciami a právami k účinnému boju so všetkými druhmi trestnej činnosti a patológiami v spoločnosti. Vo všeobecnosti je tento útvar rozdelený na tri základné služby: kriminálna, preventívna a podporná (logistická). V tomto najväčšom poľskom uniformovanom útvere slúži 100 tisíc príslušníkov, z čoho 60% v prevencii.

Tabuľka číslo 1. Počet pracovných miest, faktická zamestnanosť a vzdelanie ako aj dĺžka služby príslušníkov poľskej polície (stav ku dňu 20.09. 2011).

PRÍSLUŠNÍCI		DĹŽKA SLUŽBY V POLÍCI	
POČET PRACOVNÝCH MIEST V POLÍCI	102 309	DO 3 ROKOV	7941
POČET ZAMESTNANÝCH	95774	OD 3 DO 10 ROKOV	31 435
POČET VOENÝCH MIEST	6535	OD 11 DO 15 ROKOV	18 765
POČET PRACOVNÝCH MIEST V POLÍCI FINANCOVANÝCH ÚZEMNÝMI SAMOSPRÁVAMI	115	OD 16 DO 20 ROKOV	17 023
ZAMESTNANIE PRÍSLUŠNÍKOV PODĽA SLUŽOBNÉHO ZARADENIA: POČET PRAC. MIEST / POČET ZAMESTNANÝCH		OD 21 DO 30 ROKOV	19 777
VEDENIE	1860/1791	VEK POLICAJTOV	
KRIMINÁLNA SLUŽBA	33 799/ 31 948	DO 25 ROKOV	3611
PREVENTÍVNA SLUŽBA (VRÁTANE CESTNEJ DOPRAVY)	62 572/ 58 107	OD 25 DO 30 ROKOV	14 816
PODPORNÁ SLUŽBA	3085/2994	OD 31 DO 40 ROKOV	46 200
POLICAJNÉ ŠKOLSTVO		OD 41 DO 50 ROKOV	26 924

POČET PRACOVNÝCH MIEST	878	NAD 50 ROKOV	4223
POČET ZAMESTANÝCH	819	VZDELANIE POLICAJTOV	
PRÍSLUŠNÍCI PODĽA POLICAJNÝCH HODOSTÍ		VYSKOŠKOLSKÉ	36 820
DŮSTOJNÍCI	13 072	NADSTAVBOVÉ	2537
AŠPIRANTI	41 924	STREDNÉ	56 169
PODDŮSTOJNÍCI	31 827	ODBORNÉ, ZÁKLADNÉ	248
RADOVÝ PRÍSLUŠNÍCI	8836		

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov Najvyššieho veliteľstva Polície vo Varšave.

Preventívna služba sa zaoberá predchádzaním trestnejčinnosti a priestupkom ako aj ďalším kriminálnym javom, organizuje a koordinuje činnosť polície pri ochrane osôb, majetku a verejnej bezpečnosti a koordinuje aktivity policajných útvarov zamerané na bezpečnosť v cestnej doprave.¹³¹

Príslušníkmi tohto druhu služby sú okrem iných obvodní policajti¹³², policajti, ktorí vykonávajú hliadkovú službu¹³³ a službukonajúci policajti.¹³⁴

Preventívna služba Poľskej polície:

- zaisťuje bezpečnosť a verejný poriadok vrátane pokoja na verejných priestranstvách a v prostriedkoch verejnej dopravy;
- efektívne a účinne odhaľuje, predchádza a stíha bežnú trestnú činnosť a kriminálne javy v spolupráci so štátnymi a samosprávnymi orgánmi a spoločenskými organizáciami;
- určuje taktiku a pravidlá pre organizáciu vykonávania hliadkovej služby, prieskumnej činnosti a výkonu služby obvodných policajtov;¹³⁵

¹³¹ Dworzecki, J., *Bezpieczeństwo w ruchu lądowym na Śląsku*, Bielsko-Biala 2010, wyd. Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów, s. 29.

¹³² Obvodný policajt je príslušník preventívnej služby, ktorý vykonáva službu v pridelenom obvode a medzi jeho povinnosťami patrí: vykonávať prieskum prideleného služobného obvodu vzhľadom na osoby, terén, javy a udalosti, ktoré ovplyvňujú verejný poriadok a bezpečnosť; realizovať opatrenia v oblasti preventívnej ochrany spoločnosti a stíhať páchatelov trestných činov a priestupkov; kontrolovať dodržiavanie všeobecne platných poľských zákonov. Základnou formou vykonávania služby obvodného policajta je pochôdzka, ktorá spočíva v premiestňovaní sa v hraniciach prideleného služobného obvodu a plnení úloh, ktoré vyplývajú z jeho služobných povinností. Zdroj: Nariadenie č. 528 najvyššieho veliteľa polície z dňa 6. júna 2007 vo veci formy a metód plnenia úloh obvodného policajta a vedúceho revíru obvodných policajtov (Úradná zbierka Najvyššieho veliteľstva polície z 2007, č. 12, položka 95).

¹³³ Hliadková služba znamená plnenie služobných úloh policajta alebo skupiny policajtov v pešej hliadke alebo v hliadke s využitím dopravného prostriedku, ktorý slúži na premiestňovanie sa v určitej oblasti ohrozenia, oblasti za ktorú zodpovedá, po určenej hliadkovej trase alebo na určitom ohrozenom mieste. Zdroj: Nariadenie č. 768 najvyššieho veliteľa polície z dňa 14. augusta 2007 vo veci metód a formy plnenia úloh policajtov vykonávajúcich hliadkovú službu a koordinácii preventívnych činností (Úradná zbierka Najvyššieho veliteľstva polície z 2007, č. 15, položka 119).

¹³⁴ Službukonajúci policajt to je policajt, ktorý vedie riadiace centrum v policajnom útvaru. V riadiacom centre vykonávajú službu minimálne dve osoby: službukonajúci a jeho zástupca. Riadiace centrum je zvlášť vydelené, vhodne vybavené a zabezpečené miesto určené pre službukonajúceho policajta. Medzi úlohy službukonajúceho policajta policajného útvaru patrí: zaistenie okamžitej reakcie polície na ohlásenú udalosť; plnenie príkazov službukonajúceho policajného útvaru na vyššej úrovni; spolupráca so službukonajúcimi ďalších policajných útvarov; riadenie činnosti osadenstva riadiaceho centra. Zdroj: Nariadenie č. 1173 najvyššieho veliteľa polície z dňa 10. novembra 2004 vo veci organizácii pohotovostnej služby v organizačných jednotkách polície (Úradná zbierka Najvyššieho veliteľstva polície z 2004, č. 21, položka 132).

¹³⁵ Dworzecki, J., *Rola dzielnicowego w zakresie zapobiegania demoralizacji i zwalczania przestępczości nietletnich oraz przeciwdziałania przemocy domowej*, [w:] *Bezpieczeństwo i obronność w świetle współczesnych wyzwań i potrzeb*, (Red.) Kalinowski, R., Siedlce 2010, wyd. Akademia Podlaska, s. 165-175.

- organizuje, koordinuje a dohliada na dennú službu, čím poskytuje obyvateľom možnosť signalizovať alebo oznamovať polícii udalosti a situácie, ktoré ohrozujú bezpečnosť ľudí a majetku alebo verejný poriadok a vytvárajú podmienky pre okamžitú reakciu polície na tieto signály alebo oznámenia;
- vykonáva činnosti spojené s realizáciou úloh v oblasti zaistenia poriadku a verejnej bezpečnosti počas hromadných akcií, slávností a spoločenských protestov;
- analyzuje a hodnotí účinnosť činnosti všetkých preventívnych služieb, vrátane obvodných policajtov vo vzťahu k pochôdkovo-hliadkovej službe, prognózuje ohrozenia a plánuje ďalšie zámery;
 - zaoberá sa problematikou krízového riadenia;
 - organizuje a realizuje besedy, pikniky a akcie pre deti, mládež aj dospelých.

Policajti z oddelení prevencie z titulu vykonávaných činností sú väčšinou prvý na mieste trestného činu, kde páchatel alebo páchatelia zanechali stopy po svojej činnosti. Tieto stopy podliehajú rýchlemu zdeformovaniu a dokonca zničeniu. Čas medzi momentom spáchania trestnej činnosti a príchodom orgánov vyšetrovania pracuje v neprospech zaistenia zanechaných stôp. Neuvedomé okolie a často aj pomocníci páchatelamnohokrát ničia v tomto čase veľmi hodnotný dôkazový materiál, zašľapujú stopy podrážok, zmazávajú odtlačky kapilárnych čiar atď. Prírodné javy, ako sú dážď, sneh, horúčavy, mráz a vietor ako aj túlajúce sa zvieratá môžu tiež poškodiť dôkazový materiál.

Ako dokazuje prax, miesto udalosti (trestného činu) je najbohatším zdrojom informácií o trestnom čine a jeho páchatelovi¹³⁶. Preto sú opatrenia na zabezpečenie miesta udalosti (trestného činu) veľmi dôležité, keďže ich správne vykonanie umožňuje v súlade s aktuálnymi poznatkami a skúsenosťami kriminalistiky vykonať kriminalistický prieskum miesta udalosti.¹³⁷ Taký prieskum je základnou vyšetrovacou činnosťou a niet pochybností, že je východiskovým bodom pre ďalšie takticko-technické činnosti v rámci realizácie trestného konania.

Definícia a rozsah činností na zabezpečenie miesta udalosti (trestného činu)

Podchytenie miesta udalosti (trestného činu), nazývané aj zabezpečením je činnosť nevyhnutná z hľadiska postupu a zároveň nutná z čisto technického pohľadu. Všetky stopy nachádzajúce sa na tomto mieste sa deformujú v dôsledku pôsobenia rôznych činiteľov už počas vzniku, od momentu vzniku po odhalenie a zaistenie, od zaistenia po preskúmanie a tiež počas skúmania v rámci expertízy.

Polícia v Poľsku vykonáva činnosti spojené so zabezpečením miesta trestného činu v rámci tzv. neodkladných činností, ktoré si nevyžadujú súhlas prokurátora ani jeho prítomnosť na mieste týchto činností.

¹³⁶ Hrudka, J., Zámek, D., *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1.1.2012*, Praga 2012, wyd. Police history, s. 92-102.

¹³⁷ V súlade s trestným poriadkom prieskum miesta udalosti je osobitný proces, ktorý sa skladá z rôznych čiastkových operácií taktického a technického charakteru, ktoré presahujú ľudovo nazývanú obhliadku. Obhliadka zmieňovaná v tomto predpise neznamená len zrakové vnímanie. Je to vnímanie - v závislosti od charakteru miesta a stôp udalosti - prostredníctvom všetkých zmyslových orgánov. Zákon z dňa 6. júna 1997 Trestný poriadok (Úradná zberka z 1997, č. 89, položka 555).

V terminológii prijatej v Poľsku pojem zabezpečiť znamená spraviť niečo pevnejším, trvalejším, odolným na nejaké pôsobenie, zaistiť aby sa niečo udržalo v doterajšom stave a poskytnúť ochranu, prikrytie pred niečím, prikryvanie, chránenie.¹³⁸ Ako miesto sa rozumie výsek priestoru alebo miestnosti alebo celá miestnosť, v ktorej sa môžu nachádzať stopy alebo iné vecné zdroje informácií o určitej udalosti, jej priebehu, zúčastnených osobách a úlohách, aké tieto osoby zohrali pri tejto udalosti.¹³⁹

Pri zohľadnení dvoch vyššie uvedených charakteristík miestom udalosti (trestného činu) sa označuje oblasť - priestor, v ktorom vznikol nejaký jav, v ktorom sa odohralo trestné konanie človeka alebo aj fakt obsahujúci črty trestnej činnosti, ktorý priniesol so sebou určité materiálne zmeny v objektívnej skutočnosti v podobe kriminalistických stôp.¹⁴⁰ Je to miesto:

- konania (spáchania) trestnej činnosti;
- výskytu nejakej skutočnosti, napr. smrti, požiaru;
- priliehajúca oblasť;
- cesta príchodu a odchodu páchatel'a z miesta udalosti;
- ukrývania sa osoby (páchatel'a);
- ukrývania mŕtveho tela;
- ukrývania (pohodenia) predmetov (náradia, ukradnutých vecí, atď.).

Pojem zabezpečenie miesta udalosti (trestného činu) je súbor takticko-technických činností zameraných na ochranu tohto miesta prednežiaducim ľudským konaním a negatívnym vplyvom atmosférických podmienok (podmienok životného prostredia) a k zabezpečeniu stôp a dôkazov pred zatretím, zničením alebo premiestnením ako aj pred konaním zameraným na odhalenie zdrojov informácií o udalosti a osobách s ňou spojených, prerušenie udalosti a predchádzanie jej dôsledkom.

Z tejto definície vyplýva, že zabezpečenie miesta udalosti (trestného činu) sa skladá z takých činností (sensu largo) ktoré vedú k:

- ochrane určeného miesta pred nežiaducim konaním rôznych osôb;
- ochrane stôp a dôkazov pred ich stratou, zničením, zdeformovaním, premiestnením alebo škodlivým pôsobením daného prostredia;
- odhaleniu zdrojov informácií o udalosti a osobách s ňou spojených;
- prerušeniu a zmierneniu dôsledkov udalosti.

Zabezpečenie miesta udalosti (trestného činu) policajtní

Povinnosť zabezpečiť miesto udalosti má každý policajt bez ohľadu na to, či je v danej chvíli v službe alebo nie ako ja bez ohľadu na jeho služobnú hodnosť, plnenú funkciu, príslušnosť k určitému služobnému oddeleniu. Po získaní informácií o udalosti, ktorá vyžaduje vykonanie zásahu príslušníka polície má povinnosť to ohlásiť službukonajúcemu v najbližšom policajtnom útvere.

¹³⁸ Kędziarska, G., *Ogólna charakterystyka śladów kryminalistycznych*, [w:] *Technika kryminalistyczna*, (Red.) Kędziarski, W., tom I, Szczytno 1993, wyd. Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, s. 19-20.

¹³⁹ Pikulski, S., *Podstawowe zagadnienia taktyki kryminalistycznej*, Białystok 1997, wyd. Temida 2, s. 47.

¹⁴⁰ Hołyst, B., *Kryminalistyka*, Warszawa 2010, wyd. LexisNexis, s. 272.

Policajti v hliadkach preventívnej služby poľskej polície alebo policajti ďalších služieb, ktorí sa ako prvý dostávajú na miesto trestného činu nezávisle od činností vykonávaných s cieľom zadržania páchatel'a trestného činu (v prípadoch, keď je zadržanie páchatel'a alebo páchatel'ov možné v rámci stíhania) sú povinní:

- obmedziť následky trestnej činnosti prostredníctvom:
- poskytnutia alebo organizovania lekárskej pomoci účastníkom trestného činu;
- evakuácie osôb z ohrozeného miesta;
- zabezpečenia majetku vystaveného riziku zničenia alebo krádeže;
- organizovaním a riadením záchranej akcie do príchodu príslušných záchranných služieb;
- vystríhaním osôb nachádzajúcich v oblasti miesta trestného činu o ohrozeniach a nutnosti podriaďiť sa vydávaným príkazom;
- chrániť miesto trestného činu pred zmenami pomocou prostriedkov, ktoré majú v osobnej výbave alebo vo vozidle, prostredníctvom ktorých plnia službu a to:
 - predbežným vytýčením oblasti, v ktorej sa môžu nachádzať kriminalistické stopy a dôkazy trestného činu a ohraničenie tejto oblasti zaist'ovacou páskou, lanami, prekážkami (s využitím ďalších policajtov, okolitých osôb a pod.);
 - odstránením z vytýčenej oblasti všetkých osôb a výrazným zákazom vstupu do označenej oblasti komukoľvek a to aj osobám, ktoré z dôvodu starostlivosti alebo dozoru povinnosť majú záujem o dané miesto;
 - vyžadovaním dodržiavania zákazu vstupu do označenej oblasti pred tým ako určia a vyznačia trasu pohybu po mieste trestnej činnosti s výhradou, že jedinou výnimkou od tohto pravidla je nutnosť chrániť životy, zdravie alebo majetok;
 - použitím špeciálneho zabezpečenia telesných pozostatkov človeka, kriminalistických stôp a dôkazov trestnej činnosti pred negatívnymi vplyvmi atmosférických podmienok alebo pred škodlivým pôsobením prostredia s výhradou, že je zakázané na tento účel využívať predmety nachádzajúce sa na mieste trestného činu alebo v jeho bezprostrednej blízkosti;
 - dbaním o to, aby kriminalistické stopy a dôkazy trestnej činnosti nepodľahli strate, deformácii (zatretiu) alebo premiestneniu či zničeniu ľuďmi alebo zvieratami;
 - odovzdávaním službukonajúcemu organizačného útvaru polície priebežné informácie o situácii na mieste trestného činu a to zvlášť:
 - ✓ o samostatne vykonaných záchranných a zabezpečovacích činnostiach a o ich výsledkoch;
 - ✓ o nevyhnutnom rozsahu ďalších činností;
 - ✓ o potrebe vyslania na miesto trestného činu ďalších policajtov alebo použití ďalších technických prostriedkov na zabezpečenie miesta trestného činu alebo ochranu kriminalistických stôp a dôkazov trestnej činnosti;
 - dokumentovať v služobnom zápisníku a v úradných zápisoch priebeh a výsledky činností vykonaných na mieste trestného činu a to zvlášť:
 - ✓ zistené osobné údaje, adresy a zvláštne údaje o osobách spojených s trestným činom alebo osobách, ktoré by s ním mohli byť spojené (poškodený, svedkovia, páchatel' a pod.);
 - ✓ všetky zistenia o okolnostiach trestného činu;

- ✓ všetky zistenia o zmenách, ktoré nastali na mieste trestného činu po jeho spáchaní;
- ✓ vykonané vlastné činnosti a opatrenia s cieľom ochrániť alebo zaistiť dôkazový materiál (mŕtve telo, kriminalistické stopy a dôkazy trestnej činnosti), ktoré sa nachádzajú na mieste trestného činu pred stratou, zdeformovaním (zatretím), zničením alebo premiestnením a tiež podrobne uviesť: všetky oprávnené osoby, ako sú príslušníci polície a predstavitelia iných orgánov, služieb alebo inšpekcii, ktoré vstupovali do označenej oblasti miesta trestného činu; vozidlá prekračujúce jeho hranice, s uvedením dátumu a presnej hodiny ich príchodu, dôvodu a účelu ich vstupu alebo vjazdu vozidla do chránenej oblasti a dátumu a hodiny ich odchodu (vyplní sa zvláštny list prítomnosti na mieste trestného činu).

Pri realizácii všetkých doteraz vymenovaných činnostiach spojených zo zabezpečením miesta udalosti je policajt povinný dodržať všetky pravidlá bezpečnosti vo vzťahu k vlastnej osobe ako aj k iným policajtom a osobám, ktoré mu poskytujú pomoc. Predovšetkým je povinný:

- postupovať opatrne (v súlade s vlastnými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami);
- využívať vlastné vybavenie, ako sú technické prostriedky a ochranné prostriedky;
- vyžadovať disciplínu u všetkých osôb podieľajúcich sa na činnostiach na všetkých úrovniach;
- riadiť a koordinovať všetky činnosti až do príchodu skupiny policajných expertov, ktorých úlohou je vykonanie kriminalistického prieskumu miesta udalosti (procesné zaistenie stôp);
- spolupracovať so všetkými osobami nachádzajúcimi sa na mieste udalosti;
- zabezpečiť si spojenie (s terénnou jednotkou a s ostatnými účastníkmi zabezpečenia) a zefektívniť odovzdávanie informácií;
- dodržiavať základné bezpečnostné pravidlá postupovania.

Vedúci zabezpečovacieho tímu alebo policajt, ktorý samostatne zabezpečuje miesto udalosti do príchodu príslušného hovorcu alebo tlačového dôstojníka alebo inej osoby poverenej kontaktovaním sa s novinármi môže poskytovať zástupcom médií informácie výlučne v hraniciach svojich kompetencií, len na jednoznačnú žiadosť a po ukázaní novinárskeho preukazu. Poskytnuté informácie sa môžu týkať len všeobecného opisu udalosti a nesmú obsahovať údaje, ktoré by mohli slúžiť k identifikácii účastníkov udalosti alebo k sformulovaniu úsudkov o vine.

Záver z pozorovaní vykonaných na mieste udalosti musí policajt, ktorý ich vykonal odovzdať aj s výsledkami činností vykonaných na mieste udalosti (trestného činu) vedúcemu skupiny policajných expertov po ich príchode na miesto za účelom vykonania kriminalistického prieskumu miesta udalosti. Vedúci skupiny, ktorá prišla zaistiť kriminalistické stopy môže poveriť policajtov zabezpečujúcich miesto trestného činu plnením iných úloh, ktoré vyplývajú z priebežného vývoja situácie.

Spolupráca policajtov zabezpečujúcich miesto udalosti (trestného činu) s prokurátorom

Po odhalení udalosti charakteru trestnej činnosti je polícia povinná bezodkladne oboznámiť príslušného oblastného prokurátora s nevyhnutným rozsahom procesných činností. Táto povinnosť sa týka zvlášť udalostí:

- ktorých okolnosti poskytujú odôvodnené podozrenie zapríčinenia smrti človeka v dôsledku trestnej činnosti;
- trestných činností spáchaných s použitím strelných zbraní, výbušných materiálov alebo zariadení;
- katastrofy;
- vážnej dopravnej alebo pracovnej nehody;
- nebezpečného požiaru;
- havárie.

Všetci policajti po príchode na miesto udalosti prokurátora sú povinní plniť jeho príkazy (dokonca aj vydané pred príchodom telefonicky). Vedúci tímu zabezpečujúceho miesto trestného činu je povinný prokurátorovi, ktorý prišiel na miesto trestného činu popísať okolnosti udalosti a odovzdať mu informácie o vykonaných opatreniach zameraných na záchranu života a zdravia ohrozených osôb a majetku a tiež o zisteniach pri vykonaných činnostiach.

Spolupráca polície s ďalšími subjektami pri zabezpečovaní miesta udalosti (trestného činu)

V súlade s potrebami (zákonnými požiadavkami) zabezpečovacie činnosti na mieste udalosti musia vykonávať predovšetkým orgány na to odborne pripravené.¹⁴¹ Preto tiež profesionálne štátne inštitúcie ako je napríklad polícia majú pre na vykonávanie týchto činností rozsiahle oprávnenia, ktoré dovoľujú ich príslušníkom v priebehu vykonávania služobných činností žiadať o nutnú pomoc inštitúcie štátnej správy a územnej samosprávy ako aj obracať sa s požiadavkami na ekonomické subjekty vykonávajúce činnosť vo verejnoprospešnej oblasti a na ďalšie ekonomické subjekty a spoločenské organizácie a v mimoriadnych prípadoch môžu o okamžitú pomoc požiadať každého občana.¹⁴²

¹⁴¹ V systéme inštitúcií zameranými na potlačanie trestnej činnosti v Poľsku ústrednú pozíciu majú tri inštitúcie: Prokuratúra (zákon o prokuratúre), Polícia (zákon o polícii) a Agentúra pre vnútornú bezpečnosť (zákon o Agentúre pre vnútornú bezpečnosť a Agentúre pre rozvedku).

¹⁴² Napríklad právo žiadať o pomoc majú velitelia polície alebo nimi poverení policajti. Takáto žiadosť musí byť vypracovaná písomne. So žiadosťou o poskytnutie pomoci od štátnej inštitúcie sa policajti obracajú na vedúcich pracovníkov a v prípade ich neprítomnosti na osoby, ktoré v tom čase disponujú majetkom týchto inštitúcií. Uvedená žiadosť zo strany veliteľa polície sa nevyžaduje, ak policajti vykonávajú služobné činnosti: 1) s písomným príkazom súdu, prokurátora, orgánu štátnej správy alebo územnej samosprávy, 2) s cieľom záchranu ľudského života alebo zdravia a tiež majetku, 3) v prípade stíhania páchateľa trestnej činnosti. Podobné pravidlá sa vhodne použijú v prípade žiadosti o potrebnú pomoc od ekonomických subjektov a spoločenských organizácií. V náhlych prípadoch sú policajti oprávnení priamo sa obrátiť na ktoréhokoľvek občana so žiadosťou o poskytnutie okamžitej pomoci. Využitie pomoci občana je podmienené jeho súhlasom. Policajt, ktorý sa obracia so žiadosťou alebo prosbou o poskytnutie pomoci na štátnu inštitúciu, ekonomický subjekt, spoločenskú organizáciu alebo občana je povinný preukázať sa služobným preukazom. V prípade potreby opodstatnenej okolnosťami udalosti musí policajt zistiť totožnosť osoby poskytujúcej pomoc. Ak informácia o činnosti vykonávanej počas pomoci je štátnym tajomstvom, policajt musí oboznámiť osobu

So žiadosťou alebo prosbou o poskytnutie pomoci sa môžu policajti obracať vtedy, ak vykonávanie služobných činností (vrátane zabezpečenia miesta udalosti – trestného činu) by bolo bez tejto pomoci nemožné alebo výrazne sťažené.¹⁴³

Takéto riešenie je opodstatnené, ak sa v realite vyskytlo veľa udalostí charakteru trestnej činnosti a štátne orgány zriadené najmä pre potlačanie trestnej činnosti nie vždy dokážu prísť vo vhodnom čase na miesto udalosti za účelom jeho zabezpečenia. Vtedy zabezpečovacie činnosti môžu vykonať aj iné subjekty, ako sú:

- fyzické osoby;
- štátne a samosprávne inštitúcie;
- ekonomické subjekty a spoločenské organizácie;
- zákonom poverené vykonávaním takýchto činností organizácie ako sú:
 - obecná (mestská) polícia;
 - pohraničná stráž;
 - väzenská služba;
 - vojenská polícia;
 - colná služba;
 - stráž ochrany železníc;
 - lesná stráž;
 - Štátna rybárska stráž;
 - parkové stráže v národných parkoch;
 - Stráž ochrany prírody;
 - Štátna poľovnícka stráž.

Tieto subjekty majú v skutočnosti rôzne zameranie a teda aj oprávnenia, ale pri zabezpečovaní miesta trestného činu môžu plniť základné úlohy určené im policajtm.

Hodnotenie spolupráce polície s ďalšími subjektami na mieste trestného činu. Analýza výsledkov vlastného prieskumu

Zámerom tejto časti štúdie je analýza činností realizovaných príslušníkmi polície, obecných (mestských) polícií a pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb zaoberajúcich sa ochranou osôb a majetku na mieste udalosti (trestného činu¹⁴⁴, dopravnej nehody¹⁴⁵) na území Sliezskeho kraja v Poľsku. Cieľom výskumu, ktorý bol realizovaný pre potrebu tejto štúdie bolo zhodnotenie efektívnosti opatrení vykonávaných príslušníkmi spomenutých zložiek spolu s poukázaním na slabé stránky

poskytujúcu pomoc o povinnosti udržania tajomstva. Vyhláška vlády z dňa 13. augusta 1996 vo veci podrobného postupu policajtov pri využívaní pomoci štátnych inštitúcií, orgánov štátnej správy a územnej samosprávy, ekonomických subjektov a spoločenských organizácií ako aj osôb (Úradná zberka z 1996, č. 107, položka 501).

¹⁴³Policajti, ktorí sa obracajú so žiadosťou alebo prosbou o poskytnutie nevyhnutnej pomoci na štátne inštitúcie, ekonomické subjekty, spoločenské organizácie alebo v náhlych prípadoch na ktoréhokoľvek občana o poskytnutie okamžitej pomoci je povinný oboznámiť ich so zákonným podkladom a druhom a rozsahom očakávanej pomoci.

¹⁴⁴Podľa článku 1 poľského trestného zákonníka sa pod trestným činom rozumie „...ľudské konanie zakázané pod hrozbou trestu zákonom platným v čase jeho spáchania, ktoré je zavineným zločinom alebo protiprávnym konaním a je spoločensky nebezpečné na nezanedbateľnej úrovni“. Zákon z dňa 6. júna 1997. Trestný zákonník (Zbierka zákonov z 1997, číslo 88, odsek 553 v znení neskorších zmien).

¹⁴⁵Dopravná nehoda je udalosť v cestnej premávke, ktorej sa zúčastnila jedna a viac osôb a v dôsledku ktorej minimálne jeden z priamych účastníkov cestnej premávky bol zranený alebo prišiel o život. DWORZECKI, J. *Bezpieczeństwo w ruchu lądowym na Śląsku*, Bielsko-Biala 2010, vyd. WSBiF, s. 102.

tejto spolupráce a určenie tematických okruhov, ktoré by tvorili vhodnú náplň spoločných školení a odborných cvičení pre predstaviteľov týchto zložiek s cieľom zvýšenia účinnosti spoločne realizovaných činností.

Hlavnou problematikou, na ktorú sa zameriava táto štúdia sú odpovede na otázky:

- Aká je efektivita (podľa názoru príslušníkov) spoločných činností vykonávaných políciou, obecnými (mestskými) políciami a súkromnými bezpečnostnými službami zaoberajúcimi sa ochranou osôb a majetku na mieste udalosti (trestného činu, dopravnej nehody)?

- Aké sú slabé stránky spolupráce príslušníkov polícií v priebehu zabezpečovacích činností na mieste udalosti?

- Aká je potreba spoločných školení a odborných cvičení pre policajtov, obecných (mestských) policajtov a pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb zaoberajúcich sa ochranou osôb a majetku, ktoré by boli venované úvodným opatreniam na zabezpečenie miesta udalosti?

Za účelom získania odpovedí na takto položené otázky boli sformulované čiastkové problémy:

- Čo si myslia policajti o spolupráci na mieste udalosti medzi príslušníkmi obecných (mestských) polícií a pracovníkmi súkromných bezpečnostných služieb zaoberajúcich sa ochranou osôb a majetku?

- Zodpovedajú aktuálnym potrebám platné právne predpisy potrebám, ktoré upravujú postup príslušníkov polície na mieste udalosti?

- Ktorým tematickým okruhom by sa mali byť venované programy spoločných školení

a odborných cvičení príslušníkov polície, obecných (mestských) polícií a pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb zaoberajúcich sa ochranou osôb a majetku v oblasti úvodných zabezpečovacích činností na mieste udalosti?

V tejto štúdii boli použité nasledujúce výskumné metódy: monografická, analýzy dokumentov, diagnostická a kritickej analýzy.

Z výskumných techník boli použité nasledovné: anketa, výskum dokumentov a sociometrické techniky. Spomedzi množstva dostupných výskumných nástrojov boli využité dotazníky a anketa.

Veľkosť reprezentatívnej výskumnej vzorky (počet respondentov) bola určená pomocou vzorca:

$$n_b = \frac{P_i(1-P_i)}{D^2} \cdot \frac{1}{1 + \frac{1}{N} \cdot \frac{P_i(1-P_i)}{D^2}}$$

kde:

P_i – koeficient variácie;

D – chyba odhadu;

N – veľkosť (početnosť) populácie.

V rámci výskumných prác zameraných na hodnotenie efektivity spoločných činností vykonávaných políciou, obecnými (mestskými) políciami a pracovníkmi súkromných bezpečnostných firiem na mieste udalosti bola vykonaná anketa medzi predstaviteľmi týchto troch zložiek. V období od 10. decembra 2011 do 10. januára

2012 sa anketového prieskumu zúčastnilo 194 príslušníkov v aktívnej službe z nasledovných útvarov: Veliteľstvo okresnej polície v Pszczyne, Veliteľstvo mestskej polície v Tychy, Veliteľstvo krajskej polície v Katowiciach, Mestská polícia v Świentochłowiciach (Sliezsky kraj), Mestská polícia v Breszczach, Mestská polícia v Osvienčime (Malopoľský kraj) a medzi zamestnancami súkromných firiem ochrany osôb a majetku KOMES v Bielsku-Bialej a ERA v poľskom Tešíne (Sliezsky kraj).

Použitá anketa obsahovala otázky umožňujúce získať profil skúmanej skupiny a to: vek, dĺžka služby, plnená funkcia, účasť na zabezpečovacích činnostiach miesta udalosti (trestného činu, dopravnej nehody) a niekoľko otvorených otázok týkajúcich sa hlavnej problematiky a čiastkových problémov. Medzi respondentmi (vekové rozpätie 24 – 56 rokov) sa nerobili rozdiely podľa pohlavia.

Tabuľka číslo 1. Vek účastníkov anketového prieskumu.

VEK SKÚMANÝCH	24-35 ROKOV	36-45 ROKOV	46 A VIAC ROKOV	POČET SKÚMANÝCH SPOLU
ZLOŽKA/ÚTVAR				
VELITEĽSTVO OKRESNEJ POLÍCIE V PSZCZYNE	14	9	3	26
VELITEĽSTVO MESTSKEJ POLÍCIE V TYCHY	10	13	8	31
VELITEĽSTVO KRAJSKEJ POLÍCIE V KATOWICIACH	31	18	8	57
MESTSKÁ POLÍCIA V ŚWIENTOCHŁOWICIACH	6	7	1	14
MESTSKÁ POLÍCIA V BRESZCZE	5	11	1	17
MESTSKÁ POLÍCIA V OSVINEČIME	4	5	2	11
KOMES BIELSKO-BIALA	3	9	9	21
ERA ŤEŠÍN	6	3	8	17
SPOLU	79	75	40	194

Zdroj: vlastné spracovanie.

Ako ukazujú uvedené výsledky, na prieskume sa zúčastnilo najviac príslušníkov mladších ako 35 rokov, ktorí tvorili 40,8% všetkých skúmaných. Druhou skupinou respondentov boli osoby vo veku od 36 do 45 – 38,6% a skupina najstarších opytovaných v ankete, vek 46 rokov a viac, tvorila 20,6% všetkých skúmaných.

Tabuľka číslo 2. Charakteristika profesionálnych skúseností účastníkov ankety.

DĹŽKA SLUŽBY	DO 5 ROKOV	6-15 ROKOV	16 A VIAC	FUNKCIA		ÚČASŤ V ZABEZPEČOVANÍ MIESTA UDALOSTI			POČET SKÚMANÝCH SPOLU
				RIADIACA	VÝKONNÁ	DO 50 KRÁT	51-500 KRÁT	NAD 500 KRÁT	
ZLOŽKA/ÚTVAR									
VELITEĽSTVO OKRESNEJ POLÍCIE V PSZCZYNE	3	16	7	2	24	0	4	22	26

VELITEĽSTVO MESTSKEJ POLÍCIE V TYCHY	7	8	16	5	26	0	2	29	31
VELITEĽSTVO KRAJSKEJ POLÍCIE V KATOWICIACH	1	35	21	9	48	0	14	43	57
MESTSKÁ POLÍCIA V ŠWIENTOCHLOWICIACH	8	3	3	0	14	1	11	2	14
MESTSKÁ POLÍCIA V BRESZCZE	3	8	6	0	17	0	5	12	17
MESTSKÁ POLÍCIA V OSVINEČIME	1	6	4	0	11	0	9	2	11
KOMES BIELSKO-BIALA	12	8	1	3	18	2	18	1	21
ERA ŤEŠÍN	10	4	3	1	16	1	12	4	17
SPOLU	45	88	61	20	174	4	75	115	194

Zdroj: vlastné spracovanie.

Po analýze údajov (uvedených v tabuľke č. 3), ktoré predstavujú profesionálne skúsenosti (vrátane účasti na zabezpečovacích činnostiach na mieste udalosti) príslušníkov polície, obecných (mestských) polícií a pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb je možné povedať, že pre respondentov sú charakteristické odborné skúsenosti, pretože 45,3% z nich má za sebou 6-15 rokov a 31,4% vyše 16 rokov služby. Prevažná väčšina skúmaných – 89,7% je vo výkonnej funkcii. Z uvedených údajov sa črtá obraz skupiny respondentov, ktorej predstavitelia majú veľmi rozsiahle skúsenosti pri postupovaní na mieste udalosti. Až 59,2% anketovaných sa zúčastnilo viac ako 500 krát na činnostiach na mieste trestného činu alebo dopravnej nehody, z čoho 81,8% to boli policajti, 13,9% obecný (mestský) policajti a len 4,3% tvorili pracovníci súkromných firiem na ochranu osôb a majetku.

Tabuľka číslo 3. Hodnotenie efektivity činností vykonávaných príslušníkmi polície, obecných (mestských) polícií a súkromných bezpečnostných služieb na mieste udalosti a sformulovanie potrieb v oblasti spoločných školení na túto tému.

HODNOTENIE SPOLUPRÁCE	VEEMI DOBRA	DOBRA	ZLA	NEMAM NAZOR	SU POTREBNE SPOLOCNE SKOLENIA?		
					ANO	NIE	NEMAM NAZOR
ZLOZKA/UTVAR							
VELITEĽSTVO OKRESNEJ POLÍCIE V PSZCZYNE	11	13	2	0	25	1	0
VELITEĽSTVO MESTSKEJ POLÍCIE V TYCHY	8	19	4	0	30	1	0
VELITEĽSTVO KRAJSKEJ POLÍCIE V KATOWICIACH	18	23	16	0	57	0	0
MESTSKÁ POLÍCIA V ŠWIENTOCHLOWICIACH	11	2	1	0	12	2	0
MESTSKÁ POLÍCIA V BRESZCZE	6	11	0	0	16	1	0
MESTSKÁ POLÍCIA V OSVINEČIME	7	3	1	0	10	1	0
KOMES BIELSKO-BIALA	3	3	12	3	21	0	0
ERA ŤEŠÍN	3	1	12	1	17	0	0
SPOLU	67	75	48	4	188	6	0

Zdroj: vlastné spracovanie.

V hodnotení efektivity spoločných činností na mieste udalosti neboli respondenti jednotní. Viac-menej môžeme uviesť, že veľmi dobre alebo dobre spoluprácu hodnotilo 73,2% anketovaných, z toho 47,4% pozitívnych hodnotení pochádzalo od opytovaných policajtov, 20,7% od príslušníkov obecných (mestských) polícií a len 5,1% pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb hodnotilo spoluprácu na mieste udalosti pozitívne.

Skúmaní policajti, ktorí odpovedali na otvorené otázky ankety tvrdili, že slabými stránkami spolupráce na mieste udalosti sú nízka úroveň poznatkov členov obecných (mestských) polícií ako aj pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb vo veciach postupovania pri zaisťovaní kriminalistických stôp (vrátane nevyhnutných činností pred procedurálnym opisom miesta udalosti), čím sa zaoberajú len policajti – kriminalistický technici. V dôsledku tohto nesprávneho postupovania na mieste udalosti dochádza k deformáciám alebo ničeniu stôp, ktoré zanechali po sebe páchatelia, čo znemožňuje účinné vedenie ďalšieho vyšetrovania.

Obecní (mestský) policajti uviedli, že v rámci základného školenia, ktorého sa všetci musia povinne zúčastniť po prijatí do služby sa nehovorí na tému prieskumu miesta udalosti.¹⁴⁶

Pracovníci súkromných bezpečnostných služieb najnegatívnejšie spomedzi všetkých skúmaných hodnotili spoluprácu na mieste udalosti. Medzi hlavnými dôvodmi takéhoto hodnotenia uviedli fakt, že nie sú považovaní (zvlášť zo strany policajtov) na mieste udalosti ako osoby užitočné pri vykonávaní úvodných činností zaisťovania kriminalistických stôp zanechaných páchatelmi alebo pri činnostiach spojených so zisťovaním svedkov udalosti.

Zároveň pracovníci súkromných bezpečnostných služieb v ankete prejavili pochopenie vo veci svojich právnych kompetencií v prípade kontroly osobných dokladov, keďže podľa zákona o ochrane osôb a majetku je to možné len v priestoroch objektu, ktorý je povinne chránený.¹⁴⁷ Okrem toho v Poľsku zavedená doktrína postupu uvádza, že základnou úlohou súkromných bezpečnostných služieb je plnenie ochranných opatrení a strážnej a zásahovej služby, a nie účasť na vyšetrovaní (ani na úvodnom, pri ktorom sa zabezpečuje miesto udalosti), ktoré vykonávajú na to zriadené štátne vyšetrovacie orgány ako sú prokuratúra a polícia.

Celkovo 96,9% účastníkov prieskumu sa vyjadrilo, že sú potrebné spoločné školenia a odborné cvičenia pre príslušníkov polície, obecných (mestských) polícií a pracovníkov súkromných firiem na ochranu osôb a majetku na tému úvodných zabezpečovacích činností na mieste udalosti.

Kritická analýza prístupných právnych predpisov upravujúcich postup príslušníkov a pracovníkov skúmaných zložiek na mieste udalosti umožnila vypracovať nasledujúce závery:

¹⁴⁶ Kriminalistický prieskum miesta udalosti predstavuje súbor procesných a mimo procesných, taktických a technických činností, vykonávaných v rámci trestnoprávneho konania, ktorých cieľom je získať na mieste udalosti maximálne množstvo informácií o danej udalosti a zúčastnených osobách, zaistenie a zabezpečenie dôkazového materiálu.

¹⁴⁷ Zákon z dňa 22. augusta 1997 o ochrane osôb a majetku (Zbierka zákonov z 1997, číslo 114, odsek 740).

- potrebné je zaviesť príslušné zmeny v zákone o obecných (mestských) policiách vo veci zostavenia zoznamu podrobných oprávnení, ktoré budú mať obecní (mestskí) policajti na mieste udalosti;

- potrebné je zaviesť do zákona o ochrane osôb a majetku zoznam úloh a oprávnení, ktoré majú pracovníci súkromných bezpečnostných služieb na mieste udalosti;

- potrebné je vypracovať právny predpis na úrovni vyhlášky ministerstva vnútra vo veci postupu štátnych, samosprávnych a súkromných subjektov plniacich úlohy v sektore verejnej bezpečnosti v oblasti postupovania na mieste udalosti.

Na základe výsledkov vlastného výskumu (odpovede na otvorené otázky v ankete, kritická analýza dostupných programov školení) medzi tematické okruhy, ktoré majú obsahovať programy spoločných školení a odborných cvičení pre príslušníkov polície, obecných (mestských) polícií a pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb vo veci úvodných činností pri zabezpečovaní miesta udalosti v Poľsku je potrebné uviesť nasledujúce témy:

- nevyhnutné úvodné zabezpečovacie činnosti na mieste udalosti;
- právne základy kriminalistického prieskumu miesta udalosti;
- rozsah kriminalistického prieskumu miesta udalosti;
- odhaľovanie kriminalistických stôp;
- zaistenie kriminalistických stôp;
- procesné využívanie stôp a dôkazov trestného činu zaistených na mieste udalosti;
- obstarávanie a využívanie dôkazov v trestnoprávnom postupovaní.

Záver

Ako dokazuje kriminalistická prax, spolupáchatelia, pomocníci a neraz aj samotní páchatelia zostávajú alebo sa znovu objavujú na mieste trestného činu, kde sa prizerajú práci policajtov aby zistili aké stopy a dôkazy trestnej činnosti boli odhalené a čo sa zistilo. Preto je veľmi dôležitou otázkou profesionálneho prístupu k miestu udalosti (trestného činu) zo strany príslušníkov polície, ktorý ako prvý zahajujú zabezpečovacie činnosti¹⁴⁸.

Schopnosť rozoznať kriminalistické stopy a ich súvis s udalosťou a čo je tiež veľmi dôležité, ich správne zabezpečenie (po stránke technickej a procesnej) prinesú výsledky v podobe správneho priebehu prokurátorského vyšetrovania a v konečnom dôsledku aj počas samotného súdneho procesu¹⁴⁹.

Po zhrnutí výsledkov výskumných činností realizovaných pre potreby tejto štúdie je možné povedať, že problematika vykonávania spoločných činností príslušníkov polície, obecných (mestských) polícií a pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb v oblasti úvodných zabezpečovacích činností na mieste udalosti v Poľsku je záležitosťou výnimočne dôležitou. Postupovanie v legislatívnej oblasti vnútorných noriem, ktoré upravujú uvedenú problematiku by malo nasledovať smery načrtnuté vo

¹⁴⁸ Korzeniowski, L.F., *Podstawy nauk o bezpieczeństwie*, Warszawa 2012, wyd. Difin, s. 70.

¹⁴⁹ Ondicová, M., Uhrin, S., *Prevencia kriminality*, Plzeň 2012, wyd. Aleš Čeněk, s.r.o., s. 49-75.

výskumnej časti tejto štúdie, čo by nepochybne viedlo k zvýšeniu efektivity opatrení (v diskutovanej oblasti) realizovaných vymenovanými zložkami.

LITERATÚRA

- DWORZECKI, J.: *Policja w Polsce. Wybrane zagadnienia*, Kraków 2011, ISBN: 978-83-6645-68-9, ISBN: 978-83-62674-01-5.
- HOLYST, B.: *Kryminalistyka*, Warszawa 2010, wyd. LexisNexis, ISBN: 978-83-76203-867.
- HRUDKA, J., ZÁMEK, D., *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1.1.2012*, Praga 2012, wyd. Police history, ISBN: 978-80-86477-56-5.
- KĘDZIERSKA, G.: *Ogólna charakterystyka śladów kryminalistycznych*, [w:] *Technika kryminalistyczna*, (Red.) KĘDZIERSKI, W., tom I, Szczytno 1993, wyd. Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, ISBN: 83-8570-3012.
- KORZENIOWSKI, L.F., *Podstawy nauk o bezpieczeństwie*, Warszawa 2012, wyd. Difin, ISBN: 978-83-7641-518-5.
- ONDICOVÁ, M., UHRIN, S., *Prevenia kriminality*, Plzeň 2012, wyd. Aleš Čeněk, s.r.o., ISBN: 978-80-7380-405-3.
- PIKULSKI, S.: *Podstawowe zagadnienia taktyki kryminalistycznej*, Białystok 1997, wyd. Temida 2, ISBN: 83-8613-7452.

Najdôležitejšie právne predpisy a ďalšie normy

- Zákon z dňa 6. apríla 1990 o polícii (čl. 34 ods. 3 hovorí „...podmienkou pre získanie odbornej kvalifikácie požadovanej pre ustanovenie do vyššieho služobného zaradenia policajta je absolvovanie: základnej odbornej prípravy, odbornej prípravy pre absolventov vysokých škôl, Vysokej školy políciev Szczytne”);
- Pokyny č. 1041 Najvyššieho veliteľa polície z dňa 28. septembra 2007 vo veci konkrétnych postupov pri organizácii a rozsahu činnosti veliteľstiev, útvarov (komisariátov) a ďalších organizačných zložiek polície (§ 32, 33 a 34 určujú rozsah činností Vysokej školy polície v Szczytne (čít. Šczytno), škôla školiacich stredísk polície);

Recenzent - Reviewer - Рецензент:

Artykuł recenzowany przez dwóch niezależnych recenzentów – wykaz na rewersie strony tytułowej.

An article reviewed by two independent critics – see a list on the back of the title page.

Статья, оценивается двумя независимым рецензентами - перечень на обороте заглавного листа.